

HUNGARY

INDUSTRY /1718/

M.J.

3 Nov

VII/934 d.

Life In The LISZKÓVÖLGY Factory.

SOURCE TRIESTE:

A 35 -year- old skilled worker who escaped from Hungary through Yugoslavia in August 1952.

DATE OF OBSERVATION: June 1952.

SUMMARY:

Meetings to discuss the problems of production. Offers for work.

EVALUATION COMMENT:

This is a sketchy report on life at the LISZKÓVÖLGY ammunition factory. The reported production meetings are routine manifestations of factory life.

The only interesting detail of the report is the short part on the various offers of supplementary work, giving a slight idea about the production of the factory. From among the reported other ammunition factories, the locations of those of JOBBÁGYI and VESZPRÉM are confirmed.

All names under reference are UNCONFIRMED in our files.

x x x

A gyár létesülésének karácsonyán /51 év/, illetve december 17-e körül leköltözött a gyárba a vezetőség és ugyanazonnap termelési értekezlet volt a gyárban. A nagy termelési értekezletet a vezérigazgató SZABÓ László nyitotta meg. Voltaképpen akkor mulatkozott be a munkásoknak. Vázolta a gyár megalakításának szükségességét, a lőszertermelés fontosságát nemzetvédelmi szempontból, azzal érvelvén, a magyar néphadseregnek fegyverre van szüksége, hogy a Jugoszláviában leskelődő amerikai imperialistákat vissza tudják venni. A sok lőszer a békét szolgálja. Vele volt két mérnök, az egyik BRIENDEL Gusztáv, kb. 45 éves, 180 cm. magas, buzgó kommunista, bajusztalan,

/mrs/

sovány, kékezemű, lőszerspecialista. A másik mérnök GANS Antal, 50 éves, szemüveges, bajszos. Mindketten helyeselték a vezérigazgató felszólalását.

Hasonlóképpen magukévá tették a vezérigazgató buzdító szövegét DUNAI és RIMÓCI is. A művezetők felszólaltak a termelés fokozása mellett és felajánlásokat csikartak ki a munkásokból. KÜKÉNY István a lőszerosztály művezetője, 45 éves, családos, elvált ember, parthűségét minden termelési értekezleten hangoztatta. ERDÉSZ Ferenc lővedékes művezető, 32 éves, családos, párttársa, összeköttetéseit a minisztériumban szerezte, ahol hozzátartozói vannak ezért megbízható, KUNITKA művezető, kb. 45 éves, sovány, 170 cm. magas, bajszos, kopaszodó, kékezemű, az őssze többi művezetővel együtt ráerőszakolták a munkásokra, hogy személyenként 1.000 db. puskalőszeret készítsenek el 1952 január elsejére, azaz két héten belül. Ennek a célja az volt, hogy az élgárda megindítsa, beirányítsa az üzemi termelést. Ez meg is történt.

Az 1952 január havában tartott termelési értekezleten a munkásoknak 10 ezer darabot kellett felajánlaniuk, hogy elkészítik március végéig. A felajánlások ki csikarása ugyanakkorral az eszközökkel történt, mint az előző esetben. A március végére szóló munkateljesítményt már február közepére kiszorították a munkásokból, akik fűtetlen műteremben voltak kénytelenek gúrcólni. Február közepétől május végéig a felajánlás 30.000 lővedék volt. Ekkor az üzem nemcsak Magyarországra részére gyártott, hanem idegen vállalatok, így a Jobbágyi V. "Andezit Művek", a VESZPRÉMI "Csererdő" Vállalat, a GYÖNGYÖSI és FELNÉMETI vállalatok számára is. Ezek mind rejtneves lőszer-
gyárak.

KÁLMÁN István volt a felelős a felajánlásokért és a termelésért is. Kb. 50 éves, hajdani rőfűsnagykereskedő, a párton keresztül emelkedett, igazgatói fizetése volt. Állandóan ott nyüzsgött a munkások körül. A Rákosi M. Művektől helyezték át ebbe az üzembe az induláskor, de már 1952 áprili-

1.

sában visszahelyezték ugyanoda.

A felső szemináriumot ő vezette az üzemben belül. A párttagok számára kötelező volt annak látogatása, a nempárttagoknak világosan értésére adták: jobb látogatniok, mert előnyökkel jár, az őtkező helyiségben tartották ezt a marxista tanfolyamot, mégpedig hetenként egyszer.. Főleg a párttagok látogatták, de ezen utóbbiak számára hetenként még pártértekezlet is volt.

A forrással fordult elő a következő jellemző eset. 1952 áprilisában-beállított munkahelyére egy addig számára ismeretlen művezető /legalábbis annak mondta magát/, erős borszag áradt belőle, azzal, hogy csak tanulni, nézelődni ment, nem is dolgozott. Harmadnap megunta az állást, leült a gép mellé, de akkor is ittas volt. Akkor reggel a gép, amelyet forrás kezel, történetesen nem működött kifogástalanul. Ő meg is találta az akadályt és ki kellett vennie a kérdéses alkatrészt a gépből. Így a megfelelő részét a masinának szét is kellett szednie. Erre az ott lebzselő művezető közbeszólt, nem kell szétszerelnie. A forrás kitartott eredeti elgondolása mellett és kifejtette amannak: a gépet az ő gondjára bízták, bármiféle baja esik, ő személyében felelős érte. Az hivatkozott művezetői mivoltára, mondván, ő parancsol és a forrásnak engedelmeskednie kell. Válasza az volt megeredte, hogy a gép mellett üljön és nézze a munkáját, de egyéni dolgába már nem avatkozhatik be semmi szín alatt! Egyben felszólította a "művezetőt" akiről később kiderült, hogy lakatos volt, hogy távozzék, ne tartsa őt fel a munkájában! Egyébként a gondjaira bízott gép olyan kényes, hogyha valaki rosszul állít be rajta egy-egy alkatrészt, könnyen eltörik és a kipattanó anyag kiverheti a szemét a vigyázatlannak.

Végül nagyobb nyomoték kedvéért hozzáfűzte: ha nem távozik el azonnal, lendít egyet rajta. Az megijedt, felszaladt egyenesen KÁLMÁN István, a termelési osztály igazgatójához, akinek jelentette - a maga módján - az esetet. KÁLMÁN ekkor leküldött egy kommunista diszpécser /küldőncöt/ hozzá, hogy azonnal menjen fel hozzá. Forrás válasza az volt, - a gép szét van szedve, nem hagyhatja ott. Ennek az ügynök látszólag semmiféle folytatása nem lett, csakhogy amikor fizetésre került a sor, forrás a neki járó 250 forint helyett csak 50-et talált a borítékjában. Elment a személyzeti osztály vezetőjéhez: MIKÓhoz, elpanaszolván neki esetét. MIKÓ azzal védekezett, hogy KÁLMÁN István utasítására történt a levonás. "ent KÁLMÁN István felkeresésére, de azt hivatalában nem találta meg többé. Tudomására hozták: KÁLMÁN áthelyeztette magát a Rákosi Mátyás Művekhez vissza, úgyhogy nem sikerült tiltakoznia személyesen nála ez ellen az önkényes bérlevonás ellen.

End.